

ADEVÉRUL

ABONAMENTUL :		ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ	Redacția și Administrația : BUDAPESTA, VIII., CONTI-UTCA 4. Aci sunt a să trimite tot felul de scrisori, cereri și bani. Tot aci să primesc anunțuri cu prețuri moderate.
Pe un an — — — 4 cor.	Pentru străinătate:		
Pe 1/2 de an — — — 2 „	Pe un an — — — 6 cor.		
Pe 1/4 de an — — — 1 „	Pentru America:		
Un număr 8 fileri.		Pe un an — — 2 dolari	

A izbucnit războiul!

In legătură cu atentatul din Sarajevo, acărui jertfă a căzut moștenitorul de tron și nevastăsa, guvernul cesaro-regal al monarhiei Joi seara a trimis Serbiei un demers, prin care îi impunea să îndeplinească anumite porunci, căci în caz contrar va începe război împotriva ei. Serbia n'a primit poruncile astea, spunînd că sunt umilitoare pentru ea — și astfel s'au deslănțuit furiile războiului.

Stăm înlemniți și cu groază privim spre viitor. Războiul s'a început, lavina zdrobitoare s'a pornit deodată numai împotriva Serbiei, dar cine știe când și unde se va opri?

Nu știe nimeni ce va aduce soarta. Poate că suntem în pragul unui război nemărginit de îngrozitor, în care să se încaere toată Europa, ba chiar și toată lumea, și în momentele acestea grele nu putem face decât să declarăm, că socialdemocrația stă neclintită lângă programul său înălțător și dorința noastră cea mai fierbinte e ca războiul să înceteze cât mai în grabă și luptele cu Serbia să nu fie urmate de alte, vărsări de sînge, de un război european, care ar nimici tot rodul muncii de zeci de ani a popoarelor.

Cum s'a început războiul?

Încă Joi seara la orele 6 guvernul cesaro-regal al monarhiei a înaintat ultimatul Serbiei, cerîndu-i ca în decurs de 48 ore, adică pînă Sîmbătă seara la 6 să dea răspuns dacă îndeplinește poruncile cuprinse în el, sau nu. Tot Joi seara au declarat guvernele Austriei și Ungariei că dacă Serbia nu va împlini cerința monarhiei, războiul nu se va putea înlătura. Iată aici ce a cerut Austro Ungaria ca Serbia să declare că primește și îndeplinește:

- Guvernul sîrbesc condamnă propaganda și agitația ce s'a pornit contra Austro-Ungariei cu scopul de a rupe o parte din ea și simte cu durere urmările triste ale acestor agitații.
- Guvernul sîrbesc regretă, că în aceasta propagandă au luat parte și ofițeri sîrbi și funcționari ai statului. Declară că respinge dela sine ori ce amestec în chestiile populației Austro-Ungare și își ține de datorință să facă atent cu toată sinceritatea ofițerii, funcționarii și toată populația din Serbia, că pe viitor va purcede cu toată asprimea contra tuturor acelor, cari vor lua parte în asemenea mișcări.
- Regele Serbiei este dator să publice în aceiași vreme declarația aceasta și în foaia oficioasă militară și să o aducă la cunoștință armatei prin o poruncă de zi.

- Afară de aceasta guvernul sîrbesc să obligă:
1. Să împiedece orice publicație, care agită împotriva monarhiei și acărei țintă e îndreptată contra întregității teritorului austro-ungar;
 2. îndată disolvă societatea numită „Narodna Obrana“, îi confiscă toate mijloacele de propagandă și tot așa va face cu toate societățile, cari se ocupă cu propaganda contra monarhiei Austro-Ungare;
 3. din școlile sîrbești va scoate atît pe acei profesori sau învățători cari agită împotriva monarhiei, cît și cărțile și revizitele de învățămînt

cu conținut care răspîndește propaganda contra Austro-Ungariei;

4. lapdă din slujbă și din armată pe toți funcționarii și ofițerii, cari iau parte în mișcări contra Austro-Ungariei. Guvernul monarhiei noastre va face cunoscut numele acelor slujbași și ofițeri;
5. primește ca guvernul monarhiei noastre prin oamenii săi să ia parte la înăbușirea acestor mișcări din Serbia, cari se îndreaptă contra întregității teritorului monarhiei;
6. pornește cercetare împotriva acelor, cari au luat parte la pregătirea atentatului contra moștenitorului de tron; în cercetarea aceasta vor lua parte și oamenii trimiși anume pentru acest scop de guvernul monarhiei;
7. deține îndată pe maiorul Vrija Tankovici și pe funcționarul Milan Ciganovici, despre cari în urma cercetării din Sarajevo s'a dovedit că au fost urzitorii atentatului;
8. împiedecă pe funcționarii dela granița sîrbă de-a trece pe furiș arme și bombe în monarhia noastră; va lăpăda din slujbă și va pedepsi aspru autoritățile ce fac serviciu la granița din Sabac și Hosnica, cari au ușurat trecere peste hotar a atentatorilor.
9. va da explicații guvernului monarhiei cu privire la declarațiile făcute de unii funcționari înalți ai Serbiei, cari în legătură cu atentatul dela 28 Iunie, cu toate că se află în oficiu, totuși s'au exprimat în mod dușmănos față de monarhie;
10. fără nici o întîrziere va aduce la cunoștința guvernului monarhiei, că a pus în aplicare regulile înșirate aici.

Așteptarea răspunsului

De Joi seara pînă Sîmbătă seara se aștepta răspunsul din partea Serbiei. Toți cei ce știau că în urma unei respingeri urmează mobilizarea și războiul, așteptau cu nerăbdare desfă-

șurarea lucrurilor și un fior îi cuprindea la gîndul că răspunsul poate fi neîndestulător, sau chiar respingător. Agitația a ajuns apoi la culme, cînd Sîmbătă seara cam pe la orele 8 s'a răspîndit vestea pretutindeni, că Serbia a respins cerințele monarhiei. Două zile a avut guvernul sîrbesc de-a cumpăni: să îndeplinească sau să respingă cele zece puncte grele ce i-s'au înaintat. După o discuție lungă a hotărît în urmă, că nu dă ce i-s'a cerut și astfel s'a întîmplat, că Sîmbătă seara cu cîteva minute înainte de orele 6, ministrul președinte Pașici al Serbiei, s'a prezentat înaintea ambasadorului Austro-Ungariei, Giesl, din Belgrad, căruia i-a înmănat o notă în care declară, că Serbia se învoește a îndeplini unele cerințe, dar pe toate nu.

Pleacarea ambasadorului Giesl din Belgrad.

Giesl îndată după cetirea răspunsului dat de guvernul sîrbesc, a declarat lui Pasics că răspunsul nu-i îndestulitor și el pleacă îndată din Belgrad, rupîndu-se prin aceasta orice legături diplomatice dintre Austro-Ungaria și Serbia. Trecînd apoi Giesl, ambasadorul, din Belgrad în Zimony, de aici a telefonat în Budapesta, în Viena și în Ischl aducînd la cunoștința guvernelor, ce răspuns a dat Serbia.

Pregătirile de război.

După răspunsul Serbiei n'a mai rămas altceva, decît ca Monarhia să se pregătească de război și astfel ceiace nu i-a reușit cu vorba bună, să scoată cu sila dela Serbia.

Mobilizarea armatei.

Duminecă înainte de amiază au apărut pe străzile Budapestei afișele cari aduceau la cunoștința cetățenilor, că s'a ordonat mobilizarea parțială a armatei. Toți cei ce sunt chemați cu grabă au plecat urmînd poruncei. Induioșați, cu lacrimi în ochi plecau dintre ai lor, căci nimeni nu știe dacă se va mai reîntoarce vreodată.

Către muncitorimea Organizată !

Decînd muncitorimea din Ungaria s'a trezit la conștiință și a început a se organiza ca clasă, n'am ajuns zile mai grele, decît cele de acum.

Viforul evenimentelor mari se apropie, și noi, muncitorii conștienți și 'n viforul acesta cu bărbăție trebuie să ne facem datorința.

Cel care intră în cazarmă,

acela trebuie să știe, că între împrejurări atît de extraordinare ce e permis și ce nu e permis să facă; acela trebuie să supoarte cu bărbăție toate urmările stării extraordinare. Muncitorul organizat și 'n mijlocul împrejurărilor acestora cu toată siguranța e o valoare mai mare decît inconștientul om-mașină, căci în el sălășluiește mai multă putere morală, care îl susține și 'n situații grave.

Nădăjduim, încă tot nădăjduim — cu speranță ce într-una pierе și într-una se stinge, — că lovitură cea mai mare nu ne va ajunge, că frații noștri plecați se vor putea întoarce dela marginea prăpastiei. Dacă speranța aceasta ni-se va spulbera cu desevîșire... atunci adio și dorința aceia se ridică în urma celor plecați, ca cît mai de grabă și cît mai teferi să se reîntoarcă în mijlocul nostru.

Iar către cei rămași acasă ne întoarcem cu cuvîntul de rugămintе și chemare la împlinirea datorinței,

căci și dela ei lucruri mari se așteaptă. În lupta mare ce se duce pentru binele și fericirea clasei muncitoare poate veni cîte o pauză momentană, dar să renunțăm la ea nu se poate, nu e permis, orice s'ar întîmpla. Muncitorimea voește să trăiască și prin bielsugul economic și cultural, în sănătate și 'n pace să ducă o viață fericită. Iar dacă o voim aceasta într'adevăr, atunci trebuie să ne apărăm, trebuie să ne susținem

armele de luptă,

organizațiile politice și economice, precum și arma cea mai delipsă: presa.

Trebuie să ne susținem organizațiile, căci dacă le vom lăsa pe acestea să se slăbească și să se strice, atunci

am renunța dela viitor.

Goluri mari se vor face acum în rîndurile noastre, dar nu e permis a ne pierde cumpătul... În mod milităresc trebuie să ne strîngem și noi rîndurile, spre a se putea umplea golurile. Deși astfel rîndurile ne vor fi mai scurte, ele vor rezista mai cu putere.

Ba chiar cu elemente noi se vor putea umplea golurile ivite, că doar să urcă la sute de mii numărul proletarilor neorganizați și în vremurile de acum se va deschide capul foarte multora dintre aceia, cari altădată nu voiau să asculte învățăturile noastre.

Și să nu uităm nici pentru un moment adevărul acela mult documentat, că sufletul mișcării muncitorești e

presa (foile) socialistă,

de care nu ne putem lipsi la nici un caz, căreia îi putem mulțumi o mulțime de învingeri politice și economice, care

trebuie să o susținem cu orice preț,

atît între împrejurările grele de acum, cît și între cele și mai grele din viitor. E foarte grea starea pressei noastre în zilele de acum. Critica liberă și propaganda liberă dau viață oricărei foi socialiste și între împrejurările de acum: noi trebuie să renunțăm la toate acestea. Trebuie să renunțăm nu numai pentru că așa ni-o impune legea, ci întrucîtva și pentru că în vremuri atît de grele nici noi nu putem voi, ca cu critica cea mai justă măcar, să îngreunăm lucrările dispunătorilor și pentru că o astfel de situație e chiar neprielnică pentru critică și pentru tragerea la răspundere. Venivor, ele, vremuri mai bune și atunci va fi lipsă de glasul puternic al pressei noastre.

Fraților muncitori, tovarăși! Deși prezentul e trist, deși viitorul se prevede a fi îngrozitor, totuși nu trebuie să șovăim, nu trebuie să ne pierdem speranța. Înaintarea omeniei deși nu e continuă, dar e vecinică. Are și scăderi, dar la urma urmei totuși ne duce înainte, ne ridică mai sus.

Știindu-o aceasta, să ne așteptăm la aceia, că după război va fi o nouă Ungarie în locul celei de astăzi, pentru că războiul, ori în dreapta, ori în stînga se va întoarce, la tot cazul va cauza schimbări mari în organismul economic și politic al țării. Și astfel

după război

ne va aștepta o situație nouă și chemări noi; între împrejurări schimbate va trebui să luptăm pentru desrobirea economică și politică a muncitorimei. Nu e permis așadar să aruncăm nici o armă din cele avute până acum, ca apoi să nu fim siliți a reîncepe totul iarăși dela început. Ne-am propus scopuri mărețe și idealuri înălțătoare: Voim să prefacem țara aceasta într-o casă ocrotitoare a poporului liber și fericit, precum și ceilalți proletari din lume voese să prefacă țările lor, ca — atunci, cînd va sosi timpul — în mod demn să intrăm în frățietatea culturală a popoarelor libere și pacifice, în libertatea, bielsugul și pacea marelui comunități a popoarelor.

Fraților! Ridicați-vă fruntea! Să privim înainte, în viitor!

Trăiască libertatea și cultura!

Trăiască socialdemocrația!

Comitetul executiv al partidului socialdemocrat din Ungaria.

Intrarea în vigoare a legilor excepționale.

Articolul de lege LXIII din 1912 cuprinde măsurile excepționale, pentru caz de război. Pe baza legii acesteia guvernul a pus în vigoare o mulțime de măsuri excepționale. Cele mai însemnate dintre măsurile luate sunt următoarele:

1 și 2. Pe teritoriul orașelor Cincibiserici, Zombor, Baja, Szabadka, Ujvidék, Panciova, Timișoara, Verșet, Cluj, Murășoșorhei și Fiume se ordonează că jandarmeria să păzească ordine publică.

3. Pe teritoriul comitatelor Baranya, Bács-bodrog, Torontal, Timiș, Caraș-Severin, Hunedoara, Sibiiu, Făgăraș, Brașov, Treiscaune, Tîrnava-Mare, Alba-inferioară, Tîrnava-Mică, Udvarhely, Cie, Murăș-Turda, Turda-Arieș, Cluj, Solnoc-Dobîca, Bistrița, Năsăud și Sălaj, apoi pe teritoriul orașelor Cincibiserici, Zombor, Baja, Szabadka, Ujvidék, Panciova, Timișoara, Verșet, Cluj, Murășoșorhei și Fiume se suspendă orice regulă de pînă acum a ordinii publice și guvernul pune în locul lor ordinațiunile sale.

4. Pașaport nu se da nimănui.

5. Ținerea armelor e oprită. Toți locuitorii

de pe teritoriile amintite sub punctul 3 sunt îndatorați a-și da armele în primire autorităților polițienești.

6. Scrișorile, pachetele și tot ce se trimite cu poșta va fi cercetat de autorități. Oficiile poștale sunt îndatorate a da informații judecătoriale și autorităților militare despre toate trimiterile poștale.

7. Libertatea de întrunire și asociere în comitatele Ung, Bereg, Ugocsa și Maramurăș, precum și cele amintite în punctul 3, va fi restrînsă. Adunări nu se vor putea ținea și nici o societate nu se va putea înființa cît timp țin măsurile excepționale.

Presa

va fi pusă sub cenzură și astfel nimic nu se va putea publica în foi despre starea puterii armate a monarhiei, despre mișcările și pozițiile armatei, despre cantitatea munițiilor și despre liferarea lor. Cei cari publică astfel de informații vor fi pedepsiți cu 5 ani temniță de stat și 8000 coroane pedeapsă în bani.

Curțile cu jurați

din Cincibiserici, Szabadka, Zombor, Ujvidék, Nagykikinda, Nagybecskerek, Panciova, Timi-

șoara, Biserica-Albă, Lugos, Caransebeș, Deva, Sibiiu, Alba-Iulia, Torda, Dés, Bistrița, Cluj, Murăș-Oșorhei, Csikszereda, Székelyudvarhely, Erzsébetváros, Kézdivásárhely, Brașov, Zilah și Fiume vor fi suspendate și toate delictele se vor trece la tribunale.

Stare de asediu.

Pe teritoriul tribunalelor acestora s'a declarat stare de asediu. Toți cei ce vor agita contra armatei sau contra regelui, cari se vor răscula, vor intra în grevă, sau vor eschide pe muncitori etc., vor fi pedepsiți în modul cel mai aspru. Pedepsile sunt: moarte, 10, 15 și 20 de ani temniță.

Unsprezece comisari regali.

În Croația și Slavonia, precum și în comitatele Torontal, Timiș și Caraș-Severin au fost numiți 11 comisari regali, cari sunt împuterniciți a dispune singuri în toate afacerile de pe teritoriul încredințat lor.

Bani pentru război.

Ministrii de finanțe, al Ungariei și al Austriei, în cele mai apropiate zile vor lua cîte un împrumut. spre a face rost de bani pentru război.

Ce se petrece în Serbia?

*

Mobilizarea în Serbia

s'a început încă Sâmbătă după amiază. Serbia își mobilizează armata întreagă. Din Belgrad au plecat toate ministeriile, tot asemenea și curtea regală, Banca Națională și parlamentul s'au mutat în Niș. Locuitorii încă părăsesc Belgradul, se refugiază în mijlocul țării și lasă orașul pustiu înaintea armatei austro-ungare.

Concentrarea trupelor în Semendria.

Din isvor sigur vine știrea că o mare parte a armatei sîrbești a fost concentrată la Semendria, unde așteaptă venirea armatei noastre. Circulația trenurilor în mare parte au oprit-o.

O nouă alianță balcanică.

Ziarele din Germania anunță că lui Pasies iar fi reușit să înjghebeze o nouă alianță balcanică împotriva Monarhiei Austro-Ungarie, în care va lua parte afară de Serbia încă România și Grecia. Serbia e hotărâtă ca pe lângă orice împrejurări să urmeze războiul.

Ciocniri pe Dunăre.

Din Viena se anunță:

„In apropiere de Temeskubin sîrbii de pe vapoare au tras mai multe focuri înspre trupele ungare, cari au răspuns și ele cu împușcături, iscîndu-se prin aceasta o gîlaceavă mare.

Amănunte.

Arestarea comandantului suprem al armatei sîrbești.

Radomil Putnik, comandantul suprem al armatei sîrbești împreună cu fiica sa se aflau la scâlzi în Gleichenberg (Austria). Îndată după izbucnirea conflictului a plecat înspre casă, dar ajungînd cu trenul la Budapesta, aici a fost deținut ca prinsoner sîrb. Asta s'a întâmplat Sîmbătă, dar Duminică seara la orele 11 el a fost eliberat, dîndu-se puțința de-a călători acasă.

Străzile din Budapesta

Într-una sunt pline de lume, dar de Sâmbătă încoace ele cu drept cuvînt se poate spune că sunt tixite. Edițiile speciale ale ziarelor, cari apar tot într-una țin în agitația cea mai de-sevîrșită tot orașul. Roiuri de rezerviști și glo-tași cari vin din comitatele din jur, au cuprins școlile și'n multe străzi abia poți străbate de ei. Cu straița în spinare, triști vin sârmanii și nici unul dintre ei nu știe ce le păstrează viitorul.

Ici-colo sunt și demonstrații pentru război. Cete de oameni cuturează orașul cîntînd și strîgînd „Jos Serbia“, „Trăiască războiul!“ Așa e acum în Budapesta.

Știri despre o conjurație din Becicherecul-Mare.

Martî dimineața o foaie din Budapesta a adus știrea că în Becicherecul-Mare s'a dat de urmele unei conjurații și a fost deținut un anumit Lazar Dungyerszky, care ar fi luat parte în ea.

Ministrul de interne a desmințit mai tîrziu știrea aceasta, spunînd că n'are nici o bază, iar cei care au publicat-o, vor fi pedepsiți.

Arestări în Zimony.

Căpitanul de poliție Dr. Vukovici din Zimony, Martî a edat o publicațiune, prin care aduce la cunoștința locuitorilor, că a deținut pe cetățenii Dimitrie Slavkovici, Vaza Kovacevici, Visa Stjepanovici, Mita Vukovici, Mita Stefanovici și Dimitrievici, pentru că au făptuit lucruri neiertate, adică au conturbat interesele armatei. Publicațiunea atrage luarea amînte a lucrătorilor, că îndată ce vor păcătui sau cu vorba sau cu fapta contra armatei, vor fi prinși și închiși.

Mersul trenurilor

Încă a fost schimbat, întrucît anumite linii nu vor putea fi folosite decît numai de armată.

Amnestie pentru desertori.

Numărul de Luni al „Monitorului Oficial“ aduce publicațiunea, prin care se dă amnestie (li-se iartă pedeapsa) tuturor acelora cari au desertat (au fugit din armată), dacă se reîntorc acum în țară și se prezintă spre a fi mobilizați.

Scumpetea.

Era de prevăzut că deodată cu războiul se va începe și o scumpete foarte mare peste toată țara. Pentru a împiedeca scumpetea, guvernul va stabili prin organele sale prețurile în anumite locuri unde va fi de lipsă.

Ce scriu foile despre război?

Partea cea mai mare a foilor din țară nu fac altceva, decît preamăresc pasul hotărît și energie al diplomației noastre. Publicăm aici vreo citeva spicuri din foi:

„Népszava“, organul partidului nostru serie:

„Glasul partidului socialdemocrat e singurul astăzi, care și în ultimul moment protestează în contra războiului. Are drept Tisza, cînd zice, că „singura excepție e organul socialdemocraților, care din nou se exclude astfel din comunitatea socială cu nația maghară.

„Vom suporta cu mîndrie toată povara, ce ne-o va aduce această exilare strălucită, pentru că sunt convinși că în adîncul sufletului său întreg poporul țării consimte cu noi, precum și întragă lumea cultă“.

În „Világ“ marele scriitor Ludovic Biró serie:

„Curge pîrae singele, și singele e foarte ciudat fluid. Populația din capitală preamărește furtunoasă în seara asta de vecinică amintire războiul, dar ce fiori de îngrijorare cuprind inimile, oricît de tari ar fi, ale celor responsabili. Singele e un fluid înfiorător... și războiul e grozavă riscare. Viața oricărui om e o valoare neprețuită de mare... și cine știe, viața cîtor oameni, cari s'au născut pentru muncă, pentru fericire, pentru traiu, a oamenilor veseli, cari se bucură de ea trebuie s'o jertfim, pînă vor înceta tunurile.

„Nu-i permis să chiuim și să batem în palmi ci serioși și cumpăniți să privim viitorul necunoscut. Care ni-i destinul?...

„Să nu creadă nimeni, că cu Serbia vor încheia trupele noastre neted, superficial, în citeva zile, într-o elegantă plimbare conflictul. Ar fi o eroare otrăvitoare aceasta credință, o absurditate, care ar deveni isvorul atîtor înspăimîntări absurde. Pantera sîrbească va împărtași sgîrieturi de unghii singeroase și aspră muncă și plină de sudori de sînge va fi învingerea“.

„Să aclamăm bucuroși și mîndri pe soldați, dar să fim blajini, acasă, cumpăniți. Să ne gîndim la bunii sîrbi din Ungaria, cari n'au

nici o legătură cu ucigașii și sunt fiii credincioși ai țării. Zilele ce vin vor fi de durere, de jale pentru ei, să nu le amărîm și noi sufletul și așa atît de rănit.

„Pînă s'or potoli stările de azi, toate păturile societății maghiare, să apere pe sîrbii din patrie de orice vătămare lașă și nesăbuită. Să-i considere drept fii ai țării în aceste momente critice, ca mai tîrziu cu aceeași sinceritate și dragoste ca și maghiarii să fie și ei față de țară. Asemeni să cugete politicienii noștri, ca după încheierea crizei, să înceapă o politică cuminte, calmă față de naționalități. Numai așa va fi liniștită și fericită țara“.

„Românul“ din Arad serie:

„Ne uităm toate năcazurile, toate umilirile, și toate durerile îndurate de veacuri. Mergem senin, și hotărîți, înainte, într'un război, pe care nu l'am provocat, și asupra căruia nu am fost întrebați. În cronicile din război, suntem gata să jurăm, nu se va găsi o singură știri-cică despre „retirarea“ regimentelor românești. Nu, fiindcă li-s'a pus în spate regimente ungurești — iarăși o injurie — ci fiindcă românul e deprins să intre el cel dintîi în foc, fără de a se mai întreba ce și cum. Sute și mii de-ai noștri vor pieri fără rost și fără urmă. „Kanonenfutterul“ tuturor marilor războaie ale monarhiei, vor fi iarăș românii, căci dacă n'ar fi ei, cine s'ar jertfi pentru țară?

Jertfă de vieți, jertfe da avuturi.

Iertăm trecutul, și aducem aceste jertfe, fără cel mai mic gînd ascuns, în nădejdea unui viitor mai omenesc!“

Amestecul marilor puteri.

Dacă în conflictul dintre Austro-Ungaria și Serbia nu se va amesteca vreo altă țară din Europa, atunci războiul se va termina repede și cît mai în grabă se va limpezi starea. Însă dacă nu va fi așa, dacă Serbia va fi sprijinită din vreo parte, atunci lucrurile sunt cu mult mai îngrijorătoare. Căci ușor se poate întîmpla ca focul aprins acum numai între Monarhie și Serbia să aprindă Europa întreagă și să prefacă în scrum toate roadele culturai și civilizației. De aceia e de mare însemnătate ținuta marilor puteri europene.

Germania e de partea Austro-Ungariei.

Dela începutul conflictului Germania a declarat, că în tot cazul va sprijini pe aliata sa Austro-Ungaria. Cancelarul german a adus la cunoștința guvernului francez și a celui rus, că îndată ce vreo putere oarecare va da sprijin Serbiei, ea va veni în ajutorul Austro-Ungariei. Se svonește că tocmăi în urma declarației acesteia, Rusia, care oricum voia să sprijinească pe Serbia, s'a retras întrucîtva și se anunță că ar voi și ea ca războiul dintre Monarhie și Serbia să fie localizat.

Anglia nădăjduște că se va face pace.

Secretarul de stat englez Auckland a ținut o vorbire în Steiming, spunînd că într'adevăr starea e cu mult mai serioasă decît în trecut. **Nici nu s'ar putea închipui mizeria aceea, ce ar urma pe urma unui război în care ar lua parte și o mare putere din Europa.** Nădăjduște că și deslegarea stării de acum se va face tot așa cum s'a făcut și'n trecut. **Anglia va face tot ce e cu putință, pentru menținerea păcii.**

Anglia primește rolul de împaciutor.

Se anunță că secretarul de stat al Angliei Edwar Grey a încunoștințat guvernele tuturor

marilor puteri din Europa, că Anglia e gata de-a începe împăciuirea. Voiește ca în Londra să se țină o conferință de pace, la care ar lua parte reprezentanții Angliei, Germaniei, Italiei și Franței, cari ar păși solidar spre împiedecarea ciocnirii.

Ținuta Italiei.

Italia, aliata Austro-Ungriei a declarat că în orice împrejurări ține cu credință la scopurile triplei alianțe.

În cercurile oficiale din Italia se crede că războiul nu se va întinde mai departe, deoarece după declarația de neutralitate a Angliei, Rusia singură nu va îndrăzni să înceapă război.

Un ziar din Petersburg,

anume „Börsenzeitung“ publică următoarea informație:

„Rusia nu va șovăi ca cu toată puterea ei să-și apere cererile sale drepte, dacă acestea nu vor fi luate în seamă. Rusia nu va putea lăsa ca o putere slavă să fie nimicită. Se învoiește a sprijini cerințele drepte ale Monarhiei și a sfătui la îngăduință pe Serbia, însă nu va îngădui nicicând, ca pentru faptele unora să fie pedepsită întreaga națiune sîrbă.

Rusia mobilizează?

Din Berlin s'a telegrafiat Duminecă următoarele:

„Toți rezerviștii corpului de armată din Varșovia aflători în Berlin pe ziua de astăzi au fost chemați la arme. Rezerviștii ruși au și părăsit Berlinul.“

— Tot din Berlin s'a anunțat Miercuri că Rusia într'adevăr a ordonat mobilizarea în jurul graniței germane și austro-ungare. Se amintește de mobilizarea mai multor corpuri de armată.

Franța și războiul.

Correspondentul din Paris al ziarului Budapestan „Az Est“ anunță că după informațiile ce le-a primit acolo din isvor sigur, ținuta Franței atîrnă foarte mult dela Rusia. Dacă Rusia nu va putea să rămînă neutră, atunci și Franța trebuie să intre în foc.

O personalitate înaltă, cu care a vorbit correspondentul ziarului numit mai sus, ar fi declarat că Serbia n'a respins decît numai o mică par e din cererile Monarhiei, așa că pe lingă puțină bunăvoință s'ar fi putut înlătura neînțelegerile pe cale pacinică. Austria însă voiește război și astfel se înțelege că supoartă toată responsabilitatea.

In România

zilele din urmă au adus o schimbare a opiniei publice cu privire la conflictul dintre Monarhie și Serbia. Precum nu demult ziarele de acolo scriau în favorul Serbiei, tot așa ele acum recunosc, că cererile Austro-Ungariei sunt juste și oricît de greu i-ar veni, Serbia trebuie să le îndeplinească. De altfel o părere hotărîtă totuși nu s'a dat și nici intențiile guvernului român nu sunt cunoscute. Astfel nu se știe încă, care va fi ținuta României.

Bulgaria rămâne neutră.

Se svonește că Pașici, ministrul președinte al Serbiei ar fi întreat pe guvernul bulgar, că ce poziție va lua în urma conflictului. Răspunsul guvernului bulgar a fost, că Bulgaria rămâne neutră.

Tot așa se anunță că și Grecia își va păstra nepăsarea față de cele ce se întîmplă.

Război peste toată lumea.

E groaznic a ne și gîndi la așa ceva, dar totuși, dacă Rusia va sprijini pe Serbia, ușor se poate întîmpla ca Europa întreagă să se aprindă și războiul să se întindă apoi peste toată lumea. Austro-Ungaria, Germania și Italia vor lupta împotriva Rusiei, Franței și Angliei în Europa; din America Statele-Unite vor sprijini pe Rusia, iar Japonia și China din Asia iarăși se poate întîmpla, că se vor folosi de ocazie și vor ataca pe Rusia.

Dar toate astea sunt lucruri atît de înfrîtoare și groaznice, încît nici nu ne vine a crede că s'ar putea întîmpla.

S'a declarat războiul!

Martî după amiazi în ediție specială a apărut „Monitorul Oficial“, în care se publică declarația de război a Monarhiei către Serbia. Declarația e semnată de ministrul de externe Berchtold — și 'n urma ei s'a început războiul.

Manifestul guvernului.

Luni după amiazi guvernul ungar a scos un manifest, prin care se adresează tuturor cetățenilor din țară și cere sprijinul tuturor locuitorilor fără deosebire de naționalitate. Mai cu seamă naționalităților li-se adresează manifestul acesta, spunînd că pentru timp îndelungat va fi pecetluită soarta oricărei acelei naționalități, din sînul căreia ar ieși vreun trădător.

Manifestul regelui.

Numărul de Miercuri al „Monitorului Oficial“ publică manifestul regelui către popoarele din țară.

În manifest e zugrăvită starea lucrurilor dintre Austro-Ungaria și Serbia, arată pentru ce a trebuit să se înceapă războiul și se cere ca toate popoarele din țară să-și împlinescă datoria ce o au față de patrie.

În numărul viitor vom publica atît manifestul guvernului cît și al regelui.

Ajurnarea ședințelor parlamentului.

Martî a ținut parlamentul ședință, la care deputații au luat parte într'un număr atît de mare, ce abia s'a mai văzut în vremea din urmă.

A vorbit Tisza, apoi din partea opoziției Apponyi, care declară în numele partidelor opoziționiste că în momentele acestea de grea încercare se unesc cu toții într'un gînd și într'o simțire. (Aplauze.)

La urmă ședințele Camerei au fost ajurnate pentru un timp nehotărît. Mulți dintre deputați au fost chemați la arme.

Nou comisar regel.

În urmă guvernul a numit un nou comisar regal peste teritoriul corpului de armată 12. din Sibiiu. Noul comisar regal e dr. Betegh Miklós, fostul fișpan al comitatului Turda-Arieș.

Ultime știri.

Bombardarea Belgradului.

Se anunță că Miercuri dimineata sîrbii au încercat să arunce în aer podul de peste Sava dintre Zimony și Belgrad. Nu le-a reușit însă, căci numai o parte a podului, cea de către Belgrad, a fost stricată intrucîtva, cealaltă a rămas întreagă.

Îndată după asta monitoarele armatei noastre au început a bombardarea Belgradului. Sîrbii după puțină împotrivire s'au retras. Pierderile noastre sunt neînsemnate.

Știri despre ocuparea Belgradului.

Miercuri după amiazi s'a răspîndit în Budapesta știrea că trupele armatei noastre au intrat în Belgrad. Știrea aceasta însă a fost desmințită.

Vești pacinice.

În partea de sud a țării tunurile bubue și singele se varsă șiroaie, dar și'n clipele astea groaznice, par'că ne ușurează suflul știrile ce sosesc din Petersburg, din Paris și din Londra, cari aduc vestea despre intențiile pacinice ale acestor trei puteri. Prin astea ni-se întărește speranța, că un conflict european totuși nu se va isca.

ȘTIRI

— Către tovarăși! Vremuri grele am ajuns să trăim, noi, popoarele de Monarhie. Fără veste, ca un fulger s'a lăsat asupra noastră războiul, și'n urma lui greutatea legilor excepționale ne face cu neputință orice mișcare. Nici nu vom încerca a face ceva, ce ar avea urmări triste atît pentru partidul nostru, cît și pentru tovarăși aparte. Cît timp stările de război vor ținea, ne vom mărgini a informa pe tovarăși despre tot ce se va întîmpla. Dar dacă totuși nu ne vom putea împlini nici datorința aceasta, nu noi vom fi de vină, ci împrejurările între cari ne aflăm.

— Grevă generală în Rusia. Vin știri că 'n toate orașele din Rusia muncitorimea a intrat în grevă.

— La Sibiiu au fost arestați 31 de studenți excursioniști din România, cari fiind pe pămînt ungar, au manifestat contra maghiarilor.

— Din România au plecat mai mulți tineri de bunăvoie în Albania, spre a intra în armata principelui Wied. Foile naționaliste scriau cu o mîndrie oarecare, despre asta spunînd că românii s'au dus să moară pentru principele neamț. Însă ei sărmanii nu s'au dus să moară, ci pentru că li-s'a promis cîte o mie de coroane fiecare. Dar fiindcă banii promiși nu li-s'au dat, o parte dintre ei din Fiume s'au reintors acasă.

FONDUL de AGITAȚIE.

La fondul de agitație au donat tovarăși romîni din Berlin 1 cor. 80 fil.

Poșta redacției și administrației.

Tovarășilor în Berlin. Am primit 5 coroane dela tov. Simion pentru foile vindute. Cîte au mai rămas să le păstrați în bibliotecă.

C. Salomie și T. Timă Peșița. Fiecare cîte 2 cor. pe jum. an.

T. Gergine, Resica. Am primit 4 cor.

L. Mugurean, Klicsó. Și dela d ta am primit 6 cor.

P. Buciumean, Bpest. Am primit 2 cor. pe jum. an.

D. Biriș, Zsidovár. Am primit 2 cor.

P. Goanță, Temesdoboz. Și dela d ta am primit 1 cor.

Editor și redactor responsabil: Ioan Flueraș.

Tipogr. Világosság, s. a. Budapesta, VIII, Conti-utea